

مترجم: دکتر سید فضل الله موسوی*

گزارش جلسه کاری کمیته حقوق اسلامی و حقوق بین الملل «انجمن حقوق بین الملل» شصت و نهمین کنفرانس (لندن - سال ۲۰۰۰)

یادداشت مترجم درباره «انجمن حقوق بین الملل»:

انجمن حقوق بین الملل که در ابتدا «انجمن اصلاح و تدوین حقوق ملل» نامیده می شد در اکتبر ۱۸۷۳ در شهر بروکسل بلژیک بنیاد نهاده شد. این انجمن نتیجه تلاش های چند امریکایی بود که فکر ایجاد یک انجمن بین المللی برای کار در خصوص مقررات حقوق بین الملل را به اروپا آوردند. افکار آنها نشأت گرفته از کار آقای "Elihu Burrit"، عضو جامعه صلح امریکایی و وکیل پرشور و پرحرارتی بود که به منظور صلح و تبادل فکری بین ملت ها انجام گرفته بود. در همان زمان ها، تعدادی از حقوقدانان بین المللی برجسته در اروپا مسئله تشکیل یک انجمن با اهداف ایجاد مبانی مقررات بین المللی مبتنی بر پایه ای علمی را مد نظر داشتند. دبیر انجمن صلح امریکایی، آقای "B. Miles Reverend James" مسافرت هایی به انگلستان، فرانسه، ایتالیا، آلمان و بلژیک کرد؛ کشورهایی که در آنجا از سوی حامیان افکار و پیشنهادهایش در خصوص تشکیل کمیسیونی برای تدوین

* استادیار دانشکده حقوق و علوم سیاسی دانشگاه تهران

لازم به ذکر است که مترجم جزء اعضای هیأت مؤسس «انجمن ایرانی حقوق بین الملل» می باشد که در سال ۱۳۷۱ در ایران تأسیس و به ثبت رسیده است. وی هم اکنون نیز عضو این انجمن می باشد. این انجمن در نوامبر ۱۹۹۸ به عنوان شاخه ایرانی «انجمن حقوق بین الملل» رسماً به ثبت رسید و ریاست آن از ابتدا تا زمان حاضر بر عهده جناب آقای دکتر افتخار جهرمی بوده است. لازم به یادآوری است که مترجم ضرورتاً

حقوق بین‌الملل، پشتیبانی‌های زیادی را جلب نمود. نتیجتاً در ماه مه ۱۸۷۳ یک کمیته مقررات بین‌المللی در نیویورک تعیین و تشکیل شد. در سپتامبر همان سال، آقای "David Dudley Field"، رئیس این کمیته امریکایی (عضو کانون وکلای نیویورک و تدوین‌کننده قانون مدنی نیویورک) به شهر گنت (Ghent) رفت؛ جایی که وی آقای "M. G. Rolin Jaequengns"، استاد حقوق بین‌الملل و مبتکر و آغازگر منافع اروپایی در این خصوص را ملاقات کرد. نتیجه این ملاقات تشکیل «انستیتوی حقوق بین‌الملل» (Institute de Droit International) بود. این دو نهاد تعدادی از اعضا را در بروکسل در اکتبر همان سال به کنفرانسی تحت عنوان «اصلاح و تدوین حقوق ملل» دعوت کردند. کنفرانس مزبور با حضور نمایندگان از کشورهای امریکا، آرژانتین، بلژیک، فرانسه، آلمان، هلند، ایتالیا و اسپانیا برگزار گردید. از عنوان کنفرانس و فکر اعضای مؤسس آن مبنی بر اینکه اگر حکمیت و قضاوت جایگزین جنگ شود چنین مقرراتی ضروری است، نام اصلی انجمن به‌وجود آمد: «انجمن اصلاح و تدوین حقوق ملل». این انجمن از سال ۱۸۹۵، نام فعلی خود، یعنی انجمن حقوق بین‌الملل را پیدا کرد.

سیاست انجمن از همان روزهای اولیه، فراخی، گستردگی و بالندگی بوده است: هیچ‌گاه تعداد اعضا ثابت نبوده است، همیشه آغوش آن به روی هر شخص مشتاق به توسعه روابط بین‌المللی اعم از حقوقدان و غیره باز بوده است. همچنین انجمن همیشه نظری گسترده در خصوص اختیاراتش داشته که تنها به حقوق بین‌الملل عمومی محدود نبوده است و شامل حقوق بین‌الملل خصوصی و مطالعات تطبیقی مربوط به هر یک از دو موضوع بوده است. کمک‌های انجام شده به کار کمیته‌های بین‌المللی که دارای ارزش فوق‌العاده‌ای بوده است، توسط آنها به صورت گرفته است که دارای دانش‌های عملی مربوط به مقررات و قوانین بوده‌اند.

عضویت انجمن حقوق بین‌الملل بر مبنای منطقه‌ای تنظیم می‌گردد. در حال حاضر در حدود پنجاه (۵۰) شعبه در جهان دارد. این شعبه‌ها ممکن است همسویا با دولت‌ها باشند اما منعکس‌کننده گروه‌های منطقه‌ای هستند. به هر حال این شعبه‌ها ضرورتاً ارائه‌دهنده دیدگاه‌های حکومت‌ها نیستند. این شعبه‌ها جلسات و سمینارهای محلی برای اعضای خود ترتیب می‌دهند. شعبه‌های مذکور خودمختار و مستقل هستند اما تحت تأیید شورای اجرایی که منتخب این شعبه‌ها هستند، عمل می‌کنند. برخی از آنها همچنین کمیته‌های فرعی برای مطالعه و تحقیق بخش‌هایی از حقوق در راستای کارهای کمیته‌های بین‌المللی تشکیل می‌دهند.

اهداف اصلی که هنوز در اساسنامه فعلی وجود دارند شامل: مطالعه، تبیین و توسعه و ارتقاء حقوق بین‌الملل، چه خصوصی و چه عمومی، مطالعه حقوق تطبیقی، ارائه پیشنهادهایی برای حل تعارض قوانین و وحدت حقوقی و افزایش تفاهم و حسن‌نیت بین‌المللی می‌باشد.

این اهداف اصولاً از طریق کار کمیته‌های بین‌المللی انجمن با تکیه اصلی فعالیت‌هایش از طریق کنفرانس‌های دو سالانه تعقیب و پی‌گیری می‌شود. این کنفرانس‌ها در واقع اجلاسی را برای انجام بحث‌های جامع و تأیید کار

می‌رسد گزارش جلسه کاری «کمیته حقوق اسلامی و حقوق بین‌الملل»
«انجمن حقوق بین‌الملل» است که شصت و نهمین کنفرانس خود را در
لندن از ۲۵ تا ۲۹ ژوئیه سال ۲۰۰۰ برگزار کرده است.

ابتدا رئیس جلسه، پروفیسور «جولین کوکوت»^۱ از شعبه آلمان به شرکت‌کنندگان
خوش آمدگفت و پروفیسور «خدیجه المدمد»^۲ را معرفی نمود. سپس اعلام کرد که بنابر
تصمیمی که اتخاذ شده است، زبان‌های انگلیسی و فرانسه به‌طور مساوی زبان کار
اجلاس باشد؛ زبان‌هایی که منعکس‌کننده معیار عمومی در داخل انجمن حقوق بین‌الملل
است.

- پروفیسور خدیجه المدمد (همکار مخبر کمیته از مقر مراکش) گزارشی [در
خصوص مسأله پناهندگی] را به صورت مختصر بیان کرد. او تشریح کرد چرا کمیته این
موضوع را انتخاب کرده است. دلیل این انتخاب آن بود که نشان داده شود کلیه
فرهنگ‌های سنتی می‌توانند در حقوق بین‌الملل کنونی مشارکت داشته باشند. در این
خصوص اصل کمک به یکدیگر (همیاری)، یکی از اصول مشترک در مذاهب متعدد
است. از این اصل، تکلیف به اعطای پناهندگی (حمایت از پناهندگان) استنتاج می‌شود
که تا امروز از اهمیت خاصی برخوردار بوده است.^۳

با تفسیری در خصوص گزارش، او به زبان انگلیسی تأکید نمود که نظریه اعطای
پناهندگی خیلی پیشرفته است. به هر حال چون نظریه پناهندگی در حقوق اسلامی
متضمن یک عرصه بدون مرزکشوری است، اجرای آن در وضعیت جاری مشکل است.
رئیس جلسه ضمن تشکر از پروفیسور خدیجه برای کار عالی وی، اعلام کرد که جلسه
برای ادامه بحث و گزارش آماده است.

دکتر نادر از مقر عربستان سعودی^۴ در خواست نمود که مبانی مفهوم پناهندگی در
حقوق اسلام تبیین گردد. برای او این سؤال مطرح بود که اعطای پناهندگی بر مبنای ترس

1. Julian Kokott.

2. Khadija Elmadmad.

۳. این قسمت از اظهارات پروفیسور خدیجه به زبان فرانسه بیان گردید و در این جا ترجمه شده است.

است یا مهربانی.

پروفسور خدیجه در پاسخ گفت که پناهندگی نه مبتنی بر ترس است نه بر مبنای مهربانی، بلکه حقوق اسلامی شامل یک تعهد قانونی است که اعطای پناهندگی کند. رئیس جلسه در خصوص قابل اجرا بودن تعهد اعطای پناهندگی، آن‌گونه که در حقوق اسلام وجود دارد سؤال کرد.

پروفسور خدیجه پاسخ داد که این اجرا در اولین قانون اساسی که از سوی پیامبر اسلام (ص) در مدینه اعلام گردید مقرر شده است و سپس در دوره حکومت‌های اسلامی، هنگامی که جامعه اسلامی با مرزها به کشورهای مختلف تقسیم نشده بود، دنبال شد. وی تکرار نمود که مشکلات جاری در ارتباط با اجرای مسئله پناهندگی نتیجه تقسیم جامعه اسلامی به کشورهای متعدد امروزی است. او پیشنهاد کرد که اصول اسلامی مربوط به پناهندگی باید هر چه بیشتر توسعه یابد و موافقت‌نامه‌های منطقه‌ای منعقد گردد. یک نمونه در این قضیه، کنوانسیون آفریقایی ۱۹۶۹ در خصوص آوارگان بود که به مردمی که به موجب کنوانسیون ۱۹۵۱ در ارتباط با وضعیت پناهندگان، پناهنده محسوب نمی‌شدند، اعطای پناهندگی کرد.

پروفسور روبین^۱ از شعبه امریکا به ضعف قوانین الهی نظیر قرآن اشاره کرد و گفت کلام خدا به واسطه مهیا بودن زمینه برای انجام خطا، مورد تفسیرهای گوناگون قرار می‌گیرد.^۲ از این‌رو مشکل است که یک معیار یکسان برای اجرای آن در نظر گرفت. به

1. Pro. Rubin.

۲. همه قوانین بشری چه اساسی و چه عادی ممکن است دارای ابهامهایی باشند که نیاز به تفسیر دارند و قطعاً تفسیرهای گوناگون در خصوص آنها ارائه می‌شود تا سرانجام مرجعی خاص وضعیت مورد نظر را روشن و تبیین کند. در اسلام هم طبیعتاً چنین است و قرآن و سنت نیز ممکن است نیاز به تفسیر پیدا کند و مرجع تفسیر هم روشن است، لذا مکتب تشیع مفسرین واقعی قرآن و احکام الهی را حضرات معصومین علیهم السلام می‌داند و آنان بواسطه معصومیت متصل به وحی هستند که نه تنها دچار چندگانگی در تفسیر

دلیل وجود این واقعیت که حقوق بین‌الملل متشکل از سیستم‌های متنوع حقوقی نظیر حقوق الهی، حقوق اخلاقی، حقوق موضوعه و حقوق طبیعی است، مشکلات بیشتری را سبب شده است. نقش این سیستم‌ها با ریزینی و بصیرت کمک به انتقال حقوق طبیعی، اخلاقی و الهی‌شان به درون حقوق موضوعه است که می‌تواند یک سیستم اجرایی روشن داشته باشد.

خانم کوک^۱ از شعبه هلند اظهار داشت که من فکر می‌کنم حقوق بین‌الملل از یک سیستم واحد که شامل حقوق اسلامی نیز هست، تشکیل یافته است و این مسئله را می‌توان در کنوانسیون ژنو ۱۹۵۱ در خصوص وضعیت پناهندگان مشاهده کرد.

پروفسور خدیجه پاسخ داد که کنوانسیون پناهندگان ۱۹۵۱ توسط اروپائیان ایجاد گردید و در وهله اول خطاب آن متوجه اروپائیان است. بیشتر کشورهای اسلامی این کنوانسیون یا دیگر معاهدات عمده حقوق بشر را تصویب نکردند.

خانم کوپر^۲ از شعبه انگلستان جوای این مطلب گردید که اصولاً آیا یک حقوق بین‌الملل اسلامی وجود دارد یا نه؟

دکتر الاشد^۳ از شعبه مصر، بر ضرورت تحقیق در خصوص تعریف حقوق اسلامی تأکید کرد. وی با تفسیر در خصوص بحث‌های قبلی اظهار نمود که متمایز ساختن «دارالاسلام» و «دارالحرب» در حقوق جاری امروز دیگر اعتباری ندارد. در خصوص ارتباط بین حقوق بین‌الملل و حقوق اسلامی وی اظهار داشت که کشور مصر کنوانسیون ۱۹۵۱ در خصوص وضعیت پناهندگان را تصویب کرده است. او همچنین اضافه نمود که کشورهای عربی نیز بیشتر کنوانسیون‌های حقوق بشر را تصویب کرده‌اند. وی اظهار داشت که حقوق اسلامی مردم را تشویق به مهاجرت نمی‌کند اما تنها هنگامی که چنین کنند از آنان حمایت می‌نماید. مهاجرت پیامبر اسلام (ص) از مکه به مدینه نشانگر تعمیم یافتن مسئله نیست. در رویه جاری، بیشتر کشورهای اسلامی، اصول سنتی حقوق اسلامی را بنابر آنچه در گزارش ذکر شده است، اعمال نمی‌کنند. اعمال اعطای پناهندگی

در واقع شدیداً محدود و مضیق است.

پروفسور خدیجه اظهار داشت این مسئله مهمی است که حقوق بین‌الملل جدید را نباید با حقوق سنتی اسلامی مخلوط کرد. حقوق سنتی اسلامی برای اعمال در زمینه حقوق بین‌الملل جدید، آن‌گونه که از رویه و عملکرد سودان مشاهده می‌شود، مفتوح نیست. در کشور سودان، شریعت معیارها و مقرراتی را در زمینه حقوق مدنی و حقوق کیفری تنظیم و مقرر کرده است، اما آن در رویه بین‌المللی سودان اعمال نمی‌شود.

آقای فهمی^۱ از شعبه مصر، بر ویژگی اسلام به عنوان مذهب تأکید کرد که در عین حال که راهی برای زندگی است تنوع و کثرت را در عین وحدت جایز می‌شمارد.

آقای مُلدی^۲ از مقرر تونس، وضعیت کشور تونس را تشریح کرد. او بیان داشت که سنت اسلامی در قانون اساسی تونس انعکاس یافته و قانون مذکور تبعید و نفی بلد شهروندان را ممنوع کرده است. قانون اساسی تونس همچنین استرداد پناهندگان سیاسی را ممنوع نموده است. به علاوه، تونس به مهم‌ترین کنوانسیون‌های بین‌المللی در این زمینه پیوسته است.^۳

پروفسور خدیجه تصریح کرد که جهان عرب شامل ۲۲ کشور است اما همه جمعیت این کشورها متشکل از مسلمانان نیستند، بلکه شامل مسیحیان و یهودیانی که در این کشورها زندگی می‌کنند نیز می‌شوند.

دکتر الحدیدی^۴ از شعبه مصر، به این مطلب اشاره کرد که رفتار مسلمانان ضرورتاً منعکس‌کننده حقوق اسلامی نیست. حقوق اسلامی و حقوق بین‌الملل مطلقاً از هم جدا می‌شوند. تصمیم‌های کشورهای اسلامی در خصوص حقوق بین‌الملل نه از لحاظ انگیزه و نه از حیث حاکمیت اصول اسلامی بر مبنای حقوق اسلام نیست. در واقع اقدامات کشورهای مسلمان در سطح بین‌المللی ارتباطی با حقوق اسلامی ندارد. کنفرانس کشورهای اسلامی نمی‌تواند با مفهوم «دارالاسلام» برابر گرفته شود.

1. Fahmi.

2. Monsieur Mouldi.

۳. اظهارات آقای مُلدی، به زبان فرانسه بیان گردید. مترجم

دکتر نراقی^۱ تبعه ایران، کمیته را به شرکت و کمک به کنفرانس گفتگوی بین تمدن‌های جهان که از سوی رئیس جمهور ایران، آقای خاتمی مطرح گردیده و در سال ۲۰۰۱ برگزار خواهد شد دعوت کرد.

آقای بلیر خیم^۲ از شعبه آفریقای جنوبی، این مسئله را مطرح کرد که آیا حقوق اسلامی یک مفهوم خاص برای تشکیل و ایجاد حقوق بین‌الملل عرفی مقرر می‌دارد؟ وی این ضرورت را مدنظر قرار می‌دهد که باید ویژگی‌هایی را که دولت‌های اسلامی هنگامی که حقوق بین‌الملل را توسعه می‌بخشند، ملحوظ داشت. این مسئله ممکن است به ادغام این کشورها در نظم حقوقی بین‌المللی کمک کند.

دکتر الاشد^۳ خاطر نشان کرد که کشورهای اسلامی در تشکیل و اعمال مقررات حقوقی بین‌المللی به همان اندازه که دیگران شرکت می‌کنند، شرکت دارند. این کشورها موقعیتی خاص که آنها را از دیگر کشورها متمایز کند، ندارند. به عنوان مثال، اثربخشی معاهدات حقوق بشر تنها محدود به حق شرط‌هایی که توسط کشورهای اسلامی اعمال شده نیست بلکه تعدادی از کشورهای دیگر نیز چنین حق شرط‌هایی را اعمال کرده‌اند.

پروفسور خدیجه تذکر داد که شرکت‌کنندگان به موضوع اصلی جلسه برگردند. وی بر اختلاف و تفاوت بین سنت اسلامی اعطای پناهندگی با رویه جاری دولت‌های اسلامی تأکید کرد. از لحاظ نظری، اصول اسلامی حق پناهندگی را به عنوان تشکیل‌دهنده یکی از حقوق بنیادین بشری تلقی می‌کند. در حالی که رویه جاری امروزی ضمانت از پناهندگی، همیشه در کشورهای مسلمان به رسمیت شناخته نمی‌شود.

آقای فهمی تأکید نمود که تعدادی از دیگر حقوق بنیادین نظیر تساوی بین جنس‌ها (زن و مرد) به‌طور مشابه از سنت اسلامی نشأت گرفته‌اند. این نادرست است که ممنوعیت تبعیض جنسی را ناشی از مقررات جدید حقوق بشر تلقی کنیم. این حقوق بیشتر، یعنی هزار سال قبل در دنیای اسلامی ایجاد گردید.

خانم پروفسور کوکوت، رئیس جلسه، از شرکت‌کنندگان به خاطر بحث‌های جالب و زنده‌شان تشکر کرد و موضوع کار آینده کمیته را عنوان نمود. وی ادامه کار در خصوص پناهندگی و پناهندگان را در سنت اسلام پیشنهاد کرد. کمیته مضافاً باید تعریفی از حقوق اسلامی برای گسترش کارش تهیه و تدوین کند. این مطلب همچنین شامل موضوع ارتباط حقوق بین‌الملل با حقوق اسلامی، به عنوان منبع حقوق بین‌الملل، می‌گردد. تساوی جنس‌ها در سنت اسلامی زمینه دیگری است که وی بر ارزش مطالعه بیشتر در خصوص آن تکیه کرد. وی همچنین پیشنهاد نمود کمیته باید با کنفرانس پیش‌بینی شده برای گفتگوی تمدن‌ها که در سال ۲۰۰۱ در ایران برگزار می‌شود همکاری کند. وی همچنین به لحاظ نیاز کمیته به اعضای بیشتر، شرکت‌کنندگان را به ملحق شدن به کمیته دعوت کرد.

دکتر الاشد، بر مناسبت عنوان حقوق اسلامی به عنوان منبع حقوق بین‌الملل تأکید کرد. او پیشنهاد نمود گزارشی برای کمیته تهیه و تدوین شود. کمیته باید تصمیم بگیرد چه موضوع و عنوانی را برگزیند.

رئیس جلسه به حمایت عمده شرکت‌کنندگان در خصوص قرار دادن عنوان «تعریف حقوق بین‌الملل» در موضوع کار کمیته، اشاره کرد. وی تأکید کرد که این مسئله برای کارایی کمیته مهم است که واژه «حقوق اسلامی» را روشن و تبیین کند. مطالعه و تحقیق در خصوص «تعریف حقوق اسلامی» شامل موضوع حقوق بین‌الملل اسلامی نیز می‌شود. برای روشن شدن این مطلب که مسئله دوم، یعنی «حقوق بین‌الملل اسلامی» تحت الشمول است، عنوان ممکن و مطلوب می‌تواند «حقوق اسلامی و رویه جاری کشورهای اسلامی» باشد.

پروفسور سونز^۱ رئیس بخش تحقیقات و مطالعات انجمن با این مطلب موافق بود که تبیین موضوع نیاز به محدوده دقیق حقوق اسلامی دارد. وی پیشنهادهای متعددی را ارائه نمود اما در نهایت اظهار داشت که تصمیم نهایی در خصوص اینکه چگونه عنوان مطالعه و تحقیق را در مورد تعریف و محدوده حقوق اسلامی تعیین کنیم، باید آن را به

کمیته واگذار کرد. او آخرین بند قطعنامه پیشنهادی را جهت مقرر نمودن رهنمودهای کافی در خصوص کارایی کمیته در نظر گرفت.

خانم کوک علاقه خود را در خصوص بررسی این مسئله که دیدگاه‌های کشورهای اسلامی در مورد نظریه جهانی حقوق بشر چیست، ابراز داشت.

پروفسور کورشی^۱ از شعبه انگلستان مطالعه درباره دورنمای اسلامی حقوق بین‌الملل اقتصادی را پیشنهاد کرد.

رئیس جلسه، خلاصه بحث در خصوص کارایی کمیته را مطرح کرد. کمیته، کار در مورد تعریف حقوق اسلامی که شامل موضوع ارتباط بین حقوق اسلامی و حقوق بین‌الملل است را شروع خواهد کرد. و همچنین به کارش در مورد پناهندگی و پناهندگان در سنت اسلامی ادامه خواهد داد و مطالعه و تحقیق در مورد موضوع کیفیت و چگونگی تساوی بین زن و مرد در حقوق اسلامی را شروع خواهد کرد. به هر حال تصمیمات نهایی توسط خود کمیته اتخاذ خواهد گردید. وی ضمناً پیشنهاد همکاری با سایر کمیته‌ها به ویژه کمیته مربوط به آوارگان داخلی و کمیته مربوط به مقررات اجرایی پناهندگان را کرد.

پروفسور سونز پیشنهادی را متذکر شد که آن ایجاد شعبه‌ای جدید برای کل منطقه شمال آفریقا بود و قول داد که این پیشنهاد را به مسئولین مربوط ارائه دهد. وی همچنین به شرکت‌کنندگان اطلاع داد که قاضی «محمدبجای» از سمت رئیس کمیته استعفا داده است. بحث‌هایی در خصوص ریاست آینده کمیته مطرح و قرار شد که از آقای «بجای» درخواست شود تا در مورد تصمیمش تجدیدنظر کند.

دکتر قنبری جهرمی از شعبه ایران کمیته را از تأسیس شاخه ایرانی انجمن مطلع نمود و امکان استفاده از فعالیت‌های تحقیقاتی توسط محققین و متفکرین ایرانی را گوشزد کرد.^۲

1. Qureshi.

رئیس جلسه سپس حضار را به ملاحظه در خصوص پیش‌نویس قطعنامه توجه داد. وی پیش‌نویس قطعنامه را به شکل مطلوبی منعکس‌کننده مباحث جلسه عنوان نمود. پروفسور سونز مباحث جالب در خصوص پیش‌نویس قطعنامه در جلسه را به‌طور خلاصه ارائه داد. جمع در کل به این نظر رسید که پیش‌نویس قطعنامه باید تغییر یابد؛ بدین ترتیب که صفت «برخی» از بند دوم حذف شود. بند سوم مورد اصلاح قرار گیرد؛ بدین ترتیب که عبارت «از جمله» جایگزین «و به‌ویژه در» گردد. سپس وی بند سوم قطعنامه را آن‌گونه که اصلاح می‌گردد قرائت نمود: «با توجه به تعداد زیاد آوارگان جهان از جمله در دنیای اسلام و نقض حقوق انسانی آنها».

رئیس جلسه از پروفسور خدیجه و تمام شرکت‌کنندگان در بحث تشکر کرد ختم جلسه را اعلام کرد.

گزارشگر: مونیکا - لوئیک^۱

پژوهشگاه * * * انجمن مطالعات فرانسوی
رتال جامع علوم انسانی

قطعنامه مصوب کمیته «حقوق اسلامی و حقوق بین‌الملل» در نشست لندن - سال ۲۰۰۰ (شماره ۶/۲۰۰۰)

شصت و نهمین کنفرانس «انجمن حقوق بین‌الملل» که از ۲۵ تا ۲۹ ژوئیه سال ۲۰۰۰ در لندن برگزار گردید.

- پس از ملحوظ نمودن گزارش کمیته حقوق اسلامی و حقوق بین‌الملل در خصوص مسئله پناهندگی، پناهندگان و آوارگان در حقوق اسلامی؛

- با توجه به زمینه‌های حقوق اسلامی که جنبه حمایتی از حقوق بشر دارند، به‌ویژه

به کسانی که مایل باشند اعطای پناهندگی سیاسی دهد و ظاهراً هیچ منعی از لحاظ مسلم و غیرمسلم بودن در اصل مذکور مشاهده نمی‌شود. البته بدیهی است که دولت ایران با توجه به ضوابط خاص و بینش اسلامی در جهت حمایت از مظلومان و آزادیخواهان عمل می‌کند. ضمناً طبق اصل مذکور کسانی که بر

حقوق پناهندگی در اسلام که حقوق ویژه آوارگان و پناه جویان را تضمین می‌کند؛
- نظر به تعداد زیاد آوارگان (مهاجرین تحت فشار) در جهان از جمله دنیای اسلام و
نقض حقوق انسانی آنها؛

- با توجه به تأیید هدف کمیته برای کمک به پیشرفت حقوق بین‌الملل در خصوص
پناهندگی و پناهندگان از طریق وارد نمودن برخی از جنبه‌های حقوق اسلامی در
خصوص پناهندگی در حقوق بین‌الملل به ویژه در سطح منطقه‌ای؛
- از کمیته می‌خواهد که به کارش در خصوص یاری دادن حقوق اسلامی به توسعه
حقوق بین‌الملل از طریق انجام مطالعات و تحقیقات بیشتر با ارائه گزارش کار برای
هفتادمین کنفرانس که در شهر دهلی نو در سال ۲۰۰۲ برگزار می‌شود ادامه دهد.

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی

فرم اشتراک مجله دانشکده حقوق و علوم سیاسی

حق اشتراک سالانه (۴ شماره):

ریال ۴۵۰۰۰

مؤسسات

ریال ۳۶۰۰۰

اشخاص

ریال ۳۰۰۰۰

استادان، دانشجویان و طلاب با معرفی نامه معتبر

لطفاً مبلغ مذکور را به حساب شماره ۹۰۰۷۵ بانک ملی ایران - شعبه ۱۶ آذر به نام دانشکده حقوق

و علوم سیاسی واریز و اصل فیش بانکی را به همراه فرم اشتراک به نشانی تهران - صندوق پستی شماره ۶۴۴۸ - ۱۴۱۵۵ دفتر مجله ارسال فرمائید.

تلفن ۶۱۱۲۵۳۰

فاکس ۶۴۰۹۵۹۵

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی

فرم اشتراک مجله دانشکده حقوق و علوم سیاسی

نام..... نام خانوادگی.....

شغل..... تحصیلات.....

تاریخ شروع اشتراک..... از شماره.....

نشانی کامل.....

کد پستی..... صندوق پستی.....

تلفن.....

امضاء

تذکره: متقاضیان دریافت شماره‌های (۲۵ الی ۳۰ به جز شماره ۲۸) با واریز کردن مبلغ ۳۰۰۰ ریال

برای هر شماره، شماره ۳۱ الی ۳۳ مبلغ ۴۵۰۰ ریال، شماره ۳۴ مبلغ ۵۵۰۰ ریال، شماره ۳۵ مبلغ ۶۰۰۰

ریال، شماره ۳۶ الی ۴۲ هر شماره به مبلغ ۶۵۰۰ ریال و شماره ۴۳ الی ۵۱ مبلغ ۷۰۰۰ ریال می‌توانند اقدام

کنند.